

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

***Збірник наукових праць кафедри економічного
аналізу***

Випуск 10

Частина 2

Тернопіль
«Економічна думка»
2001

Зміст

<i>Литвин Б.М.</i>	<i>Методичні аспекти аналізу фінансових результатів діяльності будівельно-монтажних організацій.....</i>	<i>3</i>
<i>Евдокимович В.И.</i>	<i>Использование анализа в контрольно-ревизионной работе потребительской кооперации.....</i>	<i>6</i>
<i>Гладич Б.</i>	<i>Аналіз ринку і його структурна характеристика ...</i>	<i>10</i>
<i>Щибиволок З.І.</i>	<i>Передумови аналізу доходів і витрат за даними фінансової звітності.....</i>	<i>12</i>
<i>Рожелюк В. М., Хархут Н.М.</i>	<i>Напрямки використання аналітичних аспектів системи "директ-костинг" у молокопереробному виробництві.....</i>	<i>14</i>
<i>Борсук В.О., Борсук С.В., Борсук С.В.</i>	<i>Деякі аспекти аналізу ефективності витрат на екологію.....</i>	<i>17</i>
<i>Уніят А.В.</i>	<i>Аналіз інвестиційних потреб проекту та джерел їх фінансування.....</i>	<i>18</i>
<i>Голяш І.Д.</i>	<i>Деякі питання методики економічного аналізу процесу прогнозування попиту на вітчизняному ринку.....</i>	<i>22</i>
<i>Шеремета Й. М.</i>	<i>Аналіз джерел поточного фінансування підприємств.....</i>	<i>24</i>
<i>Уніят Л.М</i>	<i>Організаційні підходи до аналізу ефективності інвестицій.....</i>	<i>26</i>
<i>Жукевич С.М.</i>	<i>Оперативна звітність як інформаційна база оперативного економічного аналізу діяльності малих підприємств.....</i>	<i>27</i>
<i>Годованець О. В.</i>	<i>Трактування фінансової оренди і особливості її обліку.....</i>	<i>30</i>
<i>Галас В.А.</i>	<i>Аналіз моделей касового виконання державного бюджету України за доходами.....</i>	<i>35</i>
<i>Сачик Н.Л.</i>	<i>Організація обробки оперативної аналітичної інформації.....</i>	<i>38</i>
<i>Крупка Я.Д., Крупка І.Я.</i>	<i>Принципи обліку та розкриття інформації про інвестиційні процеси на підприємстві.....</i>	<i>39</i>
<i>Гуцайлюк Л.</i>	<i>Аналіз бюджетного процесу в сучасних умовах ринкової економіки.....</i>	<i>42</i>
<i>Щирба М.Т</i>	<i>Новий план рахунків і можливості його застосування в системі управлінського обліку.....</i>	<i>44</i>
<i>Лиса Г., Трілленберг В.</i>	<i>Аналіз витрат у системі охорони здоров'я.....</i>	<i>47</i>
<i>Стельмах М.В.</i>	<i>Нормативні витрати як основа прогнозного аналізу собівартості послуг будівельної техніки....</i>	<i>55</i>
<i>Гаврилюк-Єнсен Л.</i>	<i>Аналіз факторів формування мікроструктури фондового ринку.....</i>	<i>56</i>
<i>Ткач Є.І.</i>	<i>Короткотермінове прогнозування попиту методом експоненціального згладжування.....</i>	<i>59</i>
<i>Зятковський І.В</i>	<i>Аналіз нормативно – правового забезпечення промислово – фінансових груп в Україні.....</i>	<i>62</i>
<i>Пархомець М. К.</i>	<i>Аналіз ефективності розміщення молочної промисловості в західному регіоні України.....</i>	<i>66</i>
<i>Нашкерська Г.</i>	<i>Фінансовий аналіз діяльності комерційного банку...</i>	<i>71</i>
<i>Кириленко В.В., Вергелес Т.І.</i>	<i>Аналіз стану основних міжнародних інтеграційних організацій та проблем участі в них України.....</i>	<i>74</i>
<i>Литвин Н.Б.</i>	<i>Аналіз банківських послуг в США.....</i>	<i>76</i>

Брич В.Я.	Аналіз мотиваційного фактору в умовах зміни форми власності та його вплив на рівень життя населення.....	77
Бенько І. Д. Скочиляс С.М.	Аналіз ринку праці в перехідній економіці..... Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів.....	82 84
Божков В.	Учет и оповещение непредвидимых обстоятельств и постбалансовых событий.....	86
Меразчиев В.	Информационное обеспечение валютного совета в Республике Болгарии.....	90
Александров В.	Роль банковской отчетности при информационном обеспечении управления риском.....	92
Румяна Михайлова	Проблемы методики формирования и актуализации имущественных паев членов-кооператоров.....	95
Ангелов А.	Направления для усовершенствования дефинирования и структурирования объектов учета при операциях с капиталом в банках.....	97
Атанас Атанасов	Участники рынка капитала Республики Болгарии – состояние и перспективы.....	100
Монастирський Г.Л.	Методичні підходи до аналізу проблеми управління економічним та соціальним розвитком сільських поселень.....	102
Дрозд Т.І.	Маркетингова діяльність підприємства як об'єкт економічного аналізу.....	105
Карпик Т.Я.	Зміна парадигми організації та її лідера як реакція на зміни зовнішнього середовища.....	108
Кондрацька Л.П.	Кадрова політика як засіб забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку праці.....	113
Гопко В.В.	Можливості і перспективи реалізації операцій з давальницькою сировиною іноземного замовника...	115
Сохацька О.	Біржова спекуляція: ретроспективний аналіз наукової думки.....	127
Шаповалова А., Сопко О.	Облік зобов'язань.....	134
Бенько М., Сопко В. Білан Ю. М.	Економічна природа прибутку..... Економіко – статистичне дослідження еластичності попиту і пропозиції на товарному ринку.....	137 140
Завитій О. П.	Аналіз стану виробництва продукції тваринництва.....	146
Яцишин С.Р.	Витрати на оплату праці: питання удосконалення їх обліку на сучасному етапі господарювання.....	148
Зятковська Л.І.	Аналіз впливу промислового виробництва на рівень екологічної безпеки України.....	151
Карпишин Н.І.	Фінансовий стан охорони здоров'я України в умовах ринкових перетворень.....	156
Вандяк Н.П.	Значення оперативного аналізу в умовах переходу до ринкових відносин.....	158
Карпик Я.М.	Аналіз – основа стратегічного планування і управління виробництвом.....	160
Урбан Н.	Оцінка вартості підприємства – критерій аналізу інвестиційних рішень	163
Артус М.М.	Аналіз забезпечення надходження запланованого прибутку в умовах ситуаційної зміни ринкових цін	166
Баріда Н. П. Новосад О.Р.	Аналіз показників грошового обігу в Україні..... Підходи до побудови показників ефективності дистанційної освіти.....	169 171

<i>Чайковський Я.</i>	<i>Аналіз чинників, методів оцінки та регулювання кредитних ризиків комерційних банків.....</i>	<i>173</i>
<i>Ярошук О.</i>	<i>Оптимізація структури капіталу з допомогою механізму фінансового левериджу.....</i>	<i>175</i>
<i>Кульчицька Р.Б.</i>	<i>Злиття та поглинання банків як методи концентрації банківського капіталу.....</i>	<i>178</i>
<i>Дудар Л.І.</i>	<i>Аналіз структури і механізму функціонування ринкової інфраструктури АПК.....</i>	<i>179</i>
<i>Лучко М.</i>	<i>Аналіз причин виникнення податкових правопорушень.....</i>	<i>182</i>
<i>Тибінь А.</i>	<i>Аналіз стратегії розвитку вищого навчального закладу.....</i>	<i>183</i>
<i>Марчук Ю.М.</i>	<i>Аналіз ефективності діяльності страхової компанії.....</i>	<i>186</i>
<i>Познахівський Е.Е., Сеньківська О.Е., Зорій Н.</i>	<i>Аналіз в управлінні запасами.....</i>	<i>187</i>
<i>Гринів Л.С.</i>	<i>Аналіз ефективності інвестиційних проектів в умовах інфляції.....</i>	<i>188</i>
<i>Гринів Л.С.</i>	<i>Аналіз функцій екологічної збалансованості економіки.....</i>	<i>190</i>
<i>Бачинський В.І.</i>	<i>Організаційні аспекти аналізу в умовах створення системи управлінського обліку підприємства.....</i>	<i>193</i>
<i>Куцик П.О., Макарук Ф.Ф.</i>	<i>Економічні фактори, що впливають на величину прибутку.....</i>	<i>195</i>
	<i>Річниця світлої пам'яті колеги.</i>	<i>198</i>

торгівлі плодоовочевою продукцією і картоплею. Отже, організаційно підприємства цього типу можуть організовуватися на основі продовольчих баз, холодильного господарства, заготівельних і переробних підприємств споживспілки та інших видів заготівельно-переробної інфраструктури.

Лучко М., к. е. н., доцент

АНАЛІЗ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ ПОДАТКОВИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Причини виникнення податкових правопорушень в Україні завжди були ті самі, а якщо і змінювалися, то незначно. Всі ці причини можна розділити на три умовних категорії:

- правові;
- економічні;
- моральні.

Податкове законодавство України занадто об'ємне, його норми розпорошені по великій кількості законодавчих актів. Більш того, у ці нормативні акти постійно вносяться зміни і доповнення. Ця нестабільність і складність податкового законодавства і є тими причинами правового характеру.

Економічні причини обумовлені дією досить високих податкових ставок і неможливістю деяких платників податків своєчасно і повно сплачувати податки. Причина в тому, що, на мою думку, законодавець, застосовуючи високі податкові ставки, не враховує сформовану в країні економічну ситуацію, законодавець, певне, розраховує на підприємства, що займаються торгово-закупівельною діяльністю і мають постійний і достатньо високий прибуток. Так, такі підприємства можуть своєчасно і повно сплачувати податки, але є й інші підприємства, підприємства – виробники, що найчастіше використовують застаріле обладнання, що не мають оборотних коштів і не здатні реалізувати свою продукцію через її неконкурентоздатність. Наслідком цього стає не платіжездатність підприємства і неможливість сплати ним податкових платежів.

Моральними причинами є, на мою думку, низька правова культура, неприязне відношення до наявної податкової системи. Низька правова культура обумовлена історичним чинником – існування інституту податкового права, у більш-менш цивілізованому виді, нараховує в Росії не багато не мало до ста років. За цей час не змогла сформуватися в країні культура, подібна податковій культурі західноєвропейських держав, де історія збору податків нараховує багато століть. Адже, це на фоні боротьби з одноособовою владою монарха на запровадження і збір податків сформувався інститут парламенту у країнах західної Європи.

Неприязне відношення до наявної податкової системи ґрунтується на попередніх причинах. Платник податків не може шанувати систему, що не шанує його, як платника податків, не враховує його можливість оплати податків.

Корисливість при ухилянні від сплати податків грає не останню роль у причинах існування податкових правопорушень. Проте, не всі правопорушення подібного характеру мають особисту мотивацію.

Керівники можуть застосовувати приховування від оподаткування об'єкту для розвитку свого підприємства. І в них існує зацікавленість іншого роду, що виражається в прагненні покращити фінансовий стан свого підприємства.

Як очевидно з вищеописаного, на виникнення податкових правопорушень впливають причини не тільки суб'єктивного, але й об'єктивного характеру, що варто враховувати при формуванні в країні економічної ситуації.

Група податкових правопорушень, що зустрічається найчастіше – ухилення від сплати податків. Дане правопорушення полягає в невиконанні або неналежному виконанні платником податків свого обов'язку сплатити податок у

бюджет. У західній літературі, присвяченій даній темі, можна зустріти класифікацію причин, що спонукають платника ухилятися від сплати податків. Так, П.М. Годме виділяє декілька груп причин:

- політичні;
- економічні;
- моральні;
- технічні.

Політичні причини пов'язані з тим, що держава використовує податки не тільки як засіб для забезпечення прибутків скарбниці, але і як регулюючий інструмент: за допомогою цього інструмента держава регулює ті чи інші суспільні відносини. Особи, інтереси яких держава обмежує, проводячи таку політику, роблять оприлюднену протидію даному процесу шляхом ухилення від сплати податків.

Економічні причини чинять найбільший вплив на платника податків. Якщо санкція за податкове правопорушення передбачає економічні наслідки для платника в розмірі меншому ніж прихована ним сума податку, то, природно, платник податків зацікавлений в ухилянні від сплати податку.

Моральні причини ухилення від сплати податку полягають в невідповідності податкових законів загальним принципам законодавства:

рівності, постійності і неупередженості, що знижує престиж і авторитет цих законів.

Технічні причини ухилення від сплати податків пов'язані з недосконалістю форм і методів контролю. Податкові органи не в змозі контролювати всі господарські операції і перевіряти достовірність усіх бухгалтерських документів.

Тибінь А., к. е. н., доцент, ТАНГ

АНАЛІЗ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Будь-який навчальний заклад є відкритою системою і його функціонування залежить від зовнішнього середовища. Важливо знати той інструментарій і методи, які повинні використовувати керівники цих систем для планування, організації, мотивації і контролю за внутрішнім середовищем у відповідь на зовнішні зміни. Міняються потреби споживачів, змінюється поведінка конкурентів, рівень партнерства, динаміка цін на освітні послуги, рівень фінансової підтримки з боку держави.

Внутрішнє середовище теж досить мінливе і включає в себе ряд перемінних факторів (мета і завдання, студенти і викладачі, структура навчального закладу, технологія навчання, організаційна культура).

Стратегія розвитку навчального закладу, в першу чергу, визначається рівнем стратегічного планування. Стратегічне планування принципово відрізняється від інших видів планування, що мають місце в процесі управління навчальними закладами. Причому ця відмінність полягає не просто в мірі деталізації плану, цілях або виборі горизонту планування, а перш за все в напрямку векторного спрямування плану дій. Традиційно вектор планування направлявся із минулого в майбутнє. Стратегічне ж планування передбачає побудову вектора аналізу і прийняття управлінських рішень із майбутнього в теперішній час.

Розглянемо окремі елементи формування стратегії, які мають надзвичайно важливе значення для навчальних закладів менеджмент- та бізнес-освіти.

Місія. Місія організації повинна свідчити про усвідомлення навчальним закладом його цільового призначення, давати загальну уяву про те, що собою представляє організація, до чого вона прагне, які засоби готова використати у своїй діяльності, яка її філософія. Місія повинна бути чітко та відкрито сформульованою, логічною та послідовною з точки зору внутрішнього та